

Описание на научните постижения
проф. дн ОРЛИН СТАМЕНОВ СЪБЕВ

Орлин Стаменов Събев е първият специалист в България, който подготвя дисертация и издава монография, посветена на мрежата и системата от османски образователни институции в българските земи в периода XV-XVIII век. Монографията му “Османски училища в българските земи XV-XVIII век” (304 стр.), издадена през 2001 г., е развит вариант на неговата дисертация за получаване на образователната и научна степен “доктор” и представя функционирането на османските образователни институции в рамките на съответния социален контекст въз основа на богат османотурски архивен материал. За тази монография през 2002 г. Орлин Събев е удостоен с академичната награда за млади учени “Проф. Марин Дринов”.

През 2002-2003 г. Орлин Стаменов Събев подготвя хабилитационен труд, посветен на първата османска печатница, издаден през 2004 г. под заглавието “Първото османско пътешествие в света на печатната книга (1726-1746). Нов поглед” (406 стр.). Монографията представя началото на османското книгопечатане през първата половина на XVIII век в светлината на новоиздирени документи в български и турски архивохранилища. Основен извор на изследването е наследственият опис на първия османски печатар Ибрахим Мютеферика, който разкрива важни и неизвестни досега в световната османистика факти от дейността на първата османска печатница. Авторът разглежда първата османска печатница в контекста на социалните и културни процеси в Османската държава, използвайки умело интердисциплинарния подход и съчетавайки постиженията на османистичната наука и на историята на книгата като сравнително нов клон на историко-културното познание.

Книгата е издадена в Турция през 2006 г. в превод на турски език под заглавието „İbrahim Müteferrika ya da İlk Osmanlı Matbaa Serüveni (1726-1746). Yeniden Değerlendirme (İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2006, 470 с.). Монографията има изключително добър прием в научните среди в Турция и в чужбина, като е преиздадена още четири пъти – последното пето издание е от началото на 2024 г.

През 2018 г. в САЩ е публикуван съкратен вариант на монографията със следното заглавие: „Waiting for Müteferrika. Glimpses of Ottoman Print Culture“ (Boston: Academic Studies Press, 2018, 168 с.).

В периода 2011-2015 г. Орлин Събев изследва архиви в САЩ (Колумбийски университет, Ню Йорк) и Турция, свързани с обучението на българи в Робърт колеж в Истанбул в периода 1863–1933 г. В резултат на издирванията му, през 2015 г. в ИБЦТ-БАН той защитава дисертация за присъждане на научната степен „доктор на науките“ в професионално направление 2.2. История и археология на тема: „Робърт колеж: образователни идеали, политики и резултати (60-те години на XIX – 30-те години на XX век)“. В нея Орлин Събев подчертава, че Робърт колеж е основан като чужда образователна институция в късната Османска империя и в републиканска Турция, като следва концепцията за либерално образование с цел формиране на силни личности с християнски морални ценности и практически познания в широк спектър от дисциплини. Текстът на дисертацията е публикуван още през 2014 г. на английски език в престижното издателство на Босфорския университет в Истанбул, наследник на Робърт колеж, със заглавието „*Spiritus Roberti: Shaping New Minds and Robert College in Late Ottoman Society (1863-1923)*“. През 2015 г. е публикувана и на български език („Робърт колеж и българите“, София: Изд. „Изток-Запад“, 2015, 464 с.).

Впоследствие Орлин Събев разширява обхвата на изследванията си върху българите, които са учили и в други учебни заведения в Истанбул. Резултатите от тях са представени в монографията „Просветени на Изток с лъчите на Запада. Българската ученическа колония в Цариград (XIX–XX век)“ (София: Изд. „Авангард Прима“, 2019, 646 с.)

Орлин Стаменов Събев осъществява няколко изследователски проекта в Англия (Кеймбридж) и Турция (Истанбул, Анкара), свързани с проблематиката за османските обществени библиотеки, както и мястото и ролята на книгата в ежедневието на Балканите. Резултатите от тях са представени в монографията „Книгата и нейният храм (история на османските библиотеки в България)“, издадена през 2017 г. С нея през същата година Орлин Събев придобива правото да заеме академичната длъжност „професор“ в ИБЦТ-БАН.

През 2021 г. Орлин Събев публикува монографията „Танцът на холерата“ (София: Изд. „Авангард Прима“, 2021, 380 стр.), чието написване е провокирано от пандемията от Ковид-19 през 2020-2022 г. Тя е единственият монографичен труд, подготвен от български учен и посветен на историята на пандемите и епидемиите в българските земи през XIX и началото на XX век. Подобно на предишните му монографии, и в тази е използван и анализиран изобилен архивен материал, за да се

откроят основните характеристики на обществения отговор на подобни предизвикателства на природата и историческите поуки от тях.

Благодарение на добрата му лингвистична подготовка и владение на османотурски език, както и на натрупания ценен опит от работата с османски документи, в периода 2020-2024 г. Орлин Събев превежда и анализира интензивно новоиздирени османски документи за живота и делото на Георги С. Раковски, Васил Левски и други видни представители на българското революционно движение през XIX век. Освен в отделни публикации, тези преводи са публикувани и в следните документални сборници: „По следите на Левски и БРЦК: нови османски документи“ (София: Изд. „За буквите – О писменехъ“, 2020, 228 стр.) и „Документи за Георги Раковски в османските архиви“ (София: Изд. „За буквите – О писменехъ“, 2022, 150 стр.). За тези постижения през 2023 г. Орлин Събев е награден с Грамота на Фондация „Васил Левски“.

Последният по хронология принос на Орлин Събев е монографията „Триадата орач, рало и чифт волове (културна универсалия от древна Месопотамия до средата на XX век в България)“, подготвена в съавторство с проф. Любомир Миков и издадена през 2024 г. от Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“. Изследването е посветено на орането с чифт волове като универсална човешка дейност за обработка на земята преди въвеждането на механизираното земеделие. Проследени са историческият развой и различните фолклорни и визуални форми на интерпретация на тази основна дейност в различни общества и култури.

Освен на 12 монографии и документални сборници на български, английски и турски език, публикувани в България, САЩ и Турция, Орлин Събев е автор на 137 статии и студии, публикувани в България (56 бр.) и чужбина (83 бр. – в Англия, Франция, Германия, Австрия, Румъния, Турция, Гърция, САЩ), както и на 12 рецензии на монографии и колективни трудове. 21 от тях са в научни списания, индексирани в световните научни бази Scopus и Web of Science. Трудовете на Орлин Събев са цитирани в 572 други научни изследвания, повечето от които публикувани в чужбина. Той е участвал с доклади и един пленарен доклад в над 60 национални и международни конгреси, конференции, симпозиуми и кръгли, проведени в страната и в чужбина (САЩ, Англия, Германия, Австрия, Турция, Франция, Нидерландия, Румъния, Черна гора, Унгария, Грузия).

Орлин Събев е бил научен ръководител на двама докторанти в ИБЦТ-БАН, водил е курсове лекции в СУ „Св. Климент Охридски“ и в ШУ „Еп. Константин Преславски“, както и в Университета „Хаджеттепе“ в Анкара, Турция.